

Slaaplaatstelling van kauwtjes

Kauwtjes zijn sociale dieren, die een belangrijk deel van hun leven in groepsverband doorbrengen. Buiten het broedseizoen verzamelen ze zich rond de avondschemering op slaapplaatsen, waar ze gezamenlijk de nacht doorbrengen. Op dergelijke slaapplaatsen kunnen vele duizenden kauwen samenkomen. De kauwen die in Nederland broeden zijn voornamelijk standvogels, die het hele jaar in ons land blijven. Deze kauwenpopulatie wordt in de wintermaanden aangevuld met kauwtjes uit het buitenland, die in ons land overwinteren.

Het is natuurlijk interessant om te weten hoeveel kauwen er in de winter in Nederland verblijven. Daarom organiseerde SOVON (Vogelonderzoek Nederland) in het weekend van 23 en 24 februari 2008 een landelijke telling van kauwenslaapplaatsen. Peter, mijn echtgenoot, wilde aan deze telling meedoen en al spoedig was het hele gezin enthousiast. We verdeelden Pijnacker in twee stukken met de Oost/Westlaan als scheidslijn. Peter en Inge zouden Pijnacker Noord doorzoeken, terwijl Marieke en ik het centrum en Koningshof voor onze rekening zouden nemen. Op 24 februari om 17.30 uur gingen we allemaal tegelijk van huis.

Pijnacker centrum en Koningshof

Het was een mooie rustige avond. Op het moment van vertrek was het nog tamelijk licht. Marieke en ik zijn dadelijk naar de bibliotheek aan de Julianalaan gefietst, een plek waar overdag vaak een flinke groep kauwen is te vinden. We troffen inderdaad een aardig clubje aan in de hoge platanen naast de bieb. Het tellen bleek wat lastig te zijn, want het was een komen en gaan van kauwen. Naar schatting waren het ongeveer 50 vogels. Nadat we deze groep hadden geteld zijn we naar de Europalaan gefietst.

Aan het eind van de Europalaan zagen we een tweede groep kauwen in enkele hoge populieren aan de rand van Koningshof. In deze groep van circa 60 vogels heerste nog meer onrust dan in de groep bij de bibliotheek. Telkens kwamen er nieuwe tweetallen kauwtjes aanvliegen om zich bij de groep te voegen. Nadat we enkele minuten hadden gekeken zijn we de Europalaan verder uitgefietst tot aan de Plas van Van Buysen. Daarna zijn we dwars door Koningshof heen gestoken. In de omgeving van het Baken zagen we enkele kauwen, maar het was duidelijk dat ze op het punt van vertrek stonden.

Omstreeks 18.00 uur zijn we teruggegaan naar de bibliotheek. Tot onze verrassing was daar geen kauwtje meer te zien. Het begon inmiddels al aardig te schemeren. Ook de andere groep aan de Europalaan was verdwenen. Zo nu en dan vlogen er nog wel kauwtjes over in kleine groepjes, die zich allen richting Pijnacker Noord haastten. Marieke en ik zagen al spoedig nergens meer een kauwtje en omstreeks 18.30 uur zijn we naar huis teruggekeerd. In Klapwijk was ook geen kauw meer te bekennen. Best een beetje vreemd dat de kauwtjes ons 's avonds verlaten. Eerlijk gezegd was deze slaaptrek me niet eerder opgevallen.

Pijnacker Noord

Thuis wachtten we vol ongeduld op de terugkeer van de waarnemers uit Pijnacker Noord. Zouden zij wel een slaapplaats hebben gevonden? Om 19.00 uur waren ze nog niet thuis. Het was inmiddels aardedonker. Gekscherend zei ik tegen Marieke dat ze waarschijnlijk achter de

kauwen aan waren gefietst tot in Den Haag en dat ze vandaar nog helemaal terug moesten komen. Uiteindelijk arriveerden ze omstreeks 19.15 uur. Inge kwam binnenstormen met rode wangen en glimmende ogen. Zo te zien hadden ze hard gefietst en een slaappleats gevonden. Dat bleek te kloppen.

Peter vertelde dat ze aanvankelijk wel enkele groepen kauwen zagen in Pijnacker Noord, maar die begonnen omstreeks 18.00 uur massaal het dorp te verlaten in de richting van Nootdorp. Met grote snelheid zijn ze de kauwen achterna gefietst in een spannende achtervolging. Dat viel niet mee, want de vogels vlogen hard en recht op hun doel af, terwijl je als fietser de gebaande wegen moet volgen. Via de Noordkade en de Dwarskade kwamen ze in Nootdorp aan. Daar waren ze even het spoor bijster, maar gelukkig vlogen er nog steeds groepjes kauwen over die de weg wezen. Uiteindelijk vonden ze een slaappleats in Crayenburch. Ze telden naar schatting 960 kauwen.

Met mijn grapje dat ze naar Den Haag waren gefietst zat ik niet eens zo ver naast de waarheid. Ik vind het trouwens wel toepasselijk dat de kauftjes naar Crayenburch vliegen, het zijn immers kraaiachtige vogels. Misschien zit er al sinds mensenheugenis een kauwenslaappleats op deze plek en ontleent Crayenburch zijn naam aan de kauwen. Of dat idee klopt weet ik echter niet.

Met zijn allen naar Crayenburch

Marieke en ik wilden die kauwenslaappleats ook wel eens met eigen ogen bekijken en daarom zijn we de volgende dag met zijn allen naar Crayenburch gegaan. Rond de avondschemering stonden we onder de hoge bomen, die vol kauwen zouden moeten zitten. Er was slechts 1 ekster te zien. We hoorden wel groepen kauwen in de omgeving en het duurde niet lang of de één na de andere groep kwam aanvliegen om een plekje te zoeken tussen de kale takken. Het was een prachtig gezicht, dat zwermen van kauwen. Nieuwe groepen werden met luid geroep begroet door de reeds aanwezige kauwen. Naarmate het aantal vogels toenam werd ook de geluidsterkte van de begroetingen steeds indrukwekkender.

De kauwen waren onrustig en veranderden regelmatig van plek. We vragen ons af of dat misschien iets met onze aanwezigheid heeft te maken. Vermoedelijk wel, want als het al aardig donker is gaat de hele club opeens met luid geruis op de wieken om na een korte vliegshow, een eind verderop weer neer te strijken in andere bomen. Een groep kauwen vliegt tamelijk compact bijeen, het lijkt wel een enorm, van vorm veranderend beest, een soort barpapapa opgebouwd uit losse pixels. De vliegshow die ze opvoerden was minder wervelend en spectaculair dan ik wel eens van groepen spreuwen heb gezien, maar het was zeker de moeite van een fietstocht naar Crayenburch waard!

Op de terugweg naar huis zagen we in het Bieslandse bos een groep van ongeveer 50 zwarte kraaien, vermoedelijk ook een gezamenlijke slaappleats, maar beduidend minder massaal dan van de kauwen. Vanuit bomen aan de rand van de Dobbeplass hoorden we kauftjes. Misschien zit daar een andere slaappleats, maar dat hebben we verder niet onderzocht. Het zal niet lang meer duren voordat de kauwen hun broedplaatsen weer gaan opzoeken en dan is het voorlopig weer even gedaan met de mogelijkheid om kauwen te tellen op slaappleatsen.

Caroline Elfferich, april 2008